

Suenter l'assagl israelian sin l'auta mar

Protest da l'opposiziun e cuntradiziuns tircas

DA GUIU SOBIELA-CAANITZ

■ **Il Departament federal dals affars externs ha exprimì ses «profund quità davart ils grevs incidents capitads tar l'assagl militar israelian encunter ina flottiglia internaziunala (...) che pru- vava da manar rauba umanitaria per gi- dar la populaziun da la strivla da Ga- sa».** La declaraziun ha lura deplorà las unfrendas da l'assagl «era en l'armada is- raeliana» e dumandà «ina perscrutaziun internaziunala davart las circumstan- zas da quel schabetg» (1). Christa Markwal- der, presidenta da la cumissiun dal cus- segl naziunal per la politica exteriura, ha giavischà che la Svizra gidia a stabilisar la situaziun en il Proxim Orient. Ils meds da massa svizzers han rapportà manidla- main davart l'indignaziun generala cun- ter l'assagl, ma las infurmaziuns da fund èn vegnidas in pau a la curta. Dus aspects meritan in examen pli detaglià. La socie- tad civila israeliana cumpiglia persunalitads renumadas en l'entir mund, sco ils scripturs Amos Oz e David Grossmann. Tge manegia «Schalom arshav» (SchA), lur moviment per la pasch (www.lapaix-maintenant.org/contacts) da l'acziun da «lur» marina sin l'auta mar? Segunda du- monda: Primminister Recep Tayyip Er- dogan (Ankara) ha sa profilà a moda de- magogica suenter l'assagl israelian; tge munta lezza tenuta areguard la politica

interiura tircas? «SchA» e la Societad per pievels smanatschads (SPS) (2) fan attent a fatgs che bittan ina glisch nova sin lez 31 da matg 2010 a var 80 km da la riva israeliana.

Decadenza morala e politica

«SchA» ha derasà il 1. da zercladur in ar- titgel publictà il medem di en «Haarez», gassetta israeliana da l'opposiziun sane- stra, e segnà «Aluf Benn». L'autur, uffizier da l'armada, fa pliras dumondas cri- ticas: «Tgi ha decidì da fermar la flotti- glia cun la forza? (...) Tge mesiras han ins prendì per evitar in'escalaziun? Han ins empruvà da fermar la flottiglia cun diplomazia, tractativas e cumpromiss? (...) Tge vul ins cuntanscher cun bloc- car Gasa? (...) Han ins contactà ils ma- naders da la minorità araba en l'Israel [20% da la populaziun dal stadi, G. S.- C.] per evitar conflicts?» Il 5 da zercla- dur ha «SchA» derasà in artitgel da ses secretari general Jariv Oppenheimer en- titulà «La decadenza morala da l'Israel»: «Lezza flottiglia ans ha grittentads e provocads, ma in stadi suveran n'astga betg tractar mintga protest sco in act da terror ch'ins duaja cumbatter cun ina massa (...)». Tuts pledaders da la re- genza han discurrì cunzunt dals paucs militants sin las bartgas, als nummond 'smanatschas per la segirezza da l'Israel' (...). L'entira societad dal pajais è re-

sponsabla per las consequenzas morales da l'assagl (...). Il pretsch pajan l'em- prim las famiglias da las unfrendas, lu- ra quellas israelianas e quels israelians che vulan la pasch (...). Tgi ha gudagnà tar l'assagl? Ils victurs vivan a Tehran, en ils refugis da Beirut ed il stab general da la Hamas a Gasa. Cun l'agid da la re- genza israeliana ha la Hamas cuntanschì ina renconuschientscha internaziunala ed il sustegn dal mund arab (...). Sche l'opiniun patriotica da l'Israel n'admo- nescha betg dad aut sia classa politica d'ir in'otra via, stuainsa viver en in pa- jais en decadenza morala e politica che glischa plaun a plaun giu vers il preci- pizi.» Quai è il fritg da passa quaranta onns da dominaziun sin in auter pievel. Il magazin internaziunal «The Econo- mist» (Londra), sin ses frontispizi dals 5 da zercladur, mussa ina spessa rait da fil- fier cun spinas e la lingia grossa: «Israel- el's siege mentality» ch'ins po translatar cun: «L'Israel sa senta bloccà». L'edito- rial commentescha: «La politica che prova d'emprachunar ils Palestinais è vegnida adaquella da bloccar curi- samain lur guardians» (p. 13).

Ankara ed ils dretgs umans

La bartga assagilda da l'Israel era tircas; tircas eran las probablmain nov un- frendas da l'acziun. Primminister Erdo- gan l'ha criticada cun vehemenza sco

banditissim, pirataria e terror statale. Uschia ha'l sa distanzià clermain da quels uffiziers tircs che resguardan l'al- lianza tradiziunala cun l'Israel sco ina garanzia da laicissem cunter l'influenza da l'islam. En la «NZZ» dals 4 da zer- cladur scriva Thomas Fuster: «Cun las elecziuns parlamentaras da 2011 aspira Erdogan ad ina terza perioda d'uffizi. Sia tenuta dira vegn segir a persvader. L'opiniun publica vegn adina dapli marcada d'ina classa mesauna (...) che na vul pli snegar sia identitad islamica (...). I sa tracta atgnmain da la basa da la partida AKP [pia da la maiorità] che na vul pli tolerar la repressiun israelia- na cunter il pievel palestinais» (p. 3). Ma i na tanscha betg da s'engaschar per ils dretgs umans d'in unic pievel. La Tir- chia è responsabla er e cunzunt per sias atgnas minoritads. Davart questas ha rapportà La Quotidiana dals 11 da matg 2010, sa basond sin infurmaziuns de- tagliadas furnidas da la SPS. Questa ha derasà il 4 da zercladur ina communi- caziun da pressa davart la Tirchia; i suonda la quintessenza dal document: «La SPS observa cun profund quità l'escalaziun da la violenza cunter persunalitads da la vita publica e da la basel- gia en Tirchia. Tenor infurmaziuns actualas gist obtegnidas, han ins chattà oz il giurist tirc Hakan Karadag mort en sia abitaziun d'Istanbul. Karadag era in

dals advocats dal schurnalist armen Hrant Dink, assassinà da razzists tircs ils 19 da schaner 2007. Lez advocat s'engaschava per sclerir quel delict; l'as- sassin l'ha smanatschà da mort duas gi- das durant il process. Tilman Zülch, president da la SPS per la Germania, ha declerà venderdi a Göttingen: 'Nossa organizaziun per ils dretgs umans pre- tenda ch'ina cumissiun internaziunala independenta perscruteschia la mort andetga da Karadag, sco era l'assassinat da Luigi Padovese, parsura da la Confe- renza dals uestgts tircs, gievgia passada ad Iskenderun' (...). Gist lezza gievgia ha in auter schabetg alarmà: En la citad da Silopi, sper il cunfin cun il Curdis- tan iracais, han forzas tircas da segirez- za pitgà brutalmain e ferì grevamain du- as autas personalitads da la nova parti- da curda BDP, Sevhair Bayindir e Ha- sip Kaplan, respectivamain commem- bra e member da l'Assamblea na- ziunala tircas. Domadus avevan fatg part d'ina demonstraziun paschavla cunter acziuns da l'armada tircas.» Nua va la Tirchia?

1. Cità en: «Tachles», 4 da zercladur 2010, p. 22. Adressa: Postfach 1852, 8027 Turitg. Posta electronica: verlag@tachles.ch.
2. Adressa: Nahostreferat, Dr. Kamal Sido, Postfach 20 24, D-37010 Göttingen. Fax: 0049 551 58028. Posta electronica: nahost@gfbv.de. Website: www.gfbv.de.